

СОЮЗ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ
UNIUNEA UCRAINENILOR DIN ROMANIA
THE UKRAINIAN'S UNION OF ROMANIA
Calea Victoriei 216, Sector 1, Bucuresti
Tel./Fax: +40 21 2220737, Tel: +40 21 2220755
Email: uur.secretariat@gmail.com

ЗВІТ СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ **(2010-2013 рр.)**

Вітальне слово голови Степана Бучути з нагоди відкриття VI З'їзду Союзу Українців Румунії

Шановні пані і панове, делегати і гості!

Вітаю вас з нагоди відкриття VI З'їзду Союзу Українців Румунії. Це одна із найважливіших подій нашої організації і просимо Високоподобного отця протоієрея Української Церкви Банату Іллю Албічука, щоб поблагословив роботу З'їзду. Як Вам відомо, згідно із Статутом СУРу, основна мета нашої організації – це захист прав осіб, що належать до української нацменшини, збереження, прояв та утвердження їх етнічної, мовної, культурної та релігійної ідентичності, відродження національної свідомості. Союз є репрезентативною парламентською організацією, членом Ради національних меншин Румунії, а також членом Світового Конгресу Українців, Європейського Конгресу Українців, Української Всесвітньої Координаційної Ради і Товариства зв'язків з українцями за межами України (Товариство «Україна-Світ»).

Шановні учасники, дорогі друзі!

На наших зборах беруть участь 112 делегатів і понад 50 гостей. Дозвольте представити Вам почесних гостей VI З'їзду Союзу Українців Румунії. Маємо честь вітати серед нас голову Світового Конгресу Українців пана Євгена Чолія, голову Європейського Конгресу Українців і Державного Самоврядування Українців Угорщини пані Ярославу Хортяні, заступника Державного Самоврядування Українців Угорщини Юрія Кравченка, представників Посольства України в Румунії – радника-посланника пана Віорела Котика та радника Віталія Тіміша, голову Рахівської Районної Ради Закарпатської області України пана Миколу Беркелу та голову Рахівської Міської Ради пана Ярослава Думина, з котрими в останній час уклали угоди у галузі економічних, соціальних і культурних зв'язків, депутата Демократичного Форуму німців Румунії пана Овідія Ганца, депутата Демократичного Союзу словаків і чехів Румунії пана Адріана Мирослава Мерка, депутата Союзу хорватів Румунії Міхая Радана, голову Демократичного Союзу мадярів Тімішу пана Франчіска Галаса, представника префектури Тіміського повіту заступника префекта Золтана Мароші, голову Союзу чехів Тіміської філії Куска Карола. Також вітаємо присутніх на нашому З'їзді примарів та радників з українських сіл Румунії і представників ЗМІ.

Треба відмітити, що наш З'їзд проходить після того, як в Києві пройшов 5-ий Всесвітній Форум Українців напередодні Дня Незалежності України та Річні збори Світового Конгресу Українців, до участі в яких, поряд з іншими закордонними українцями, були запрошені й представники Союзу Українців Румунії.

З цієї нагоди, голову Союзу Українців Румунії депутата Степана Бучути було обрано членом Координаційної Ради Всесвітнього Форуму Українців. Також минулими роками у Лондоні відбувся З'їзд Європейського Конгресу Українців, де голову Союзу Українців Румунії було обрано членом Ради.

Цього року, 27-28 червня, президент Світового Конгресу Українців (СКУ) Євген Чолій здійснив подорож до Румунії. Перебуваючи в Бухаресті, пан Євген Чолій ознайомився з життям української громади, поінформував про працю СКУ та представив речникам румунського уряду і Парламенту важливі для українців питання.

Шановні делегати і гості!

Хочу пригадати, що за період між V і нашим сьогоднішнім З'їздами українська громада Румунії потерпіла великих втрат з відходом у вічність виконавчого голови Іллі Фрасинюка, заступника голови Сучавської Філії Івана Боднарука, письменника Василя Кліма, Олекси Бевки, Юрія Хом'юка. Пропоную вшанувати пам'ять визначних діячів української меншини Румунії хвилиною мовчання.

ЗВІТ ПРО КУЛЬТУРНУ ДІЯЛЬНІСТЬ СУР

У моєму звіті основну увагу буде звернено на конкретні приклади наших здобутків у галузі культури та деякі невдачі.

Незважаючи на кризове становище, яке охопило не тільки Румунію, але й весь світ, культурна діяльність СУР протягом останніх років розгорталася, відповідно до планів культурних заходів і проєктів, як мені здається, досить успішно, завдяки фінансовій підтримці Румунського Уряду (частково і України, під час президенства Віктора Ющенка).

Було проведено десятки вже традиційних фестивалів, як, наприклад, «Фестиваль українських колядок» (у Марамороському повіті), який з регіонального заходу перетворився у міжнародний, «Міжетнічний фестиваль «Співжиття» (у Сучавському повіті), метою якого було міжкультурне спілкування, «Дні української культури в Румунії», які відбулися в усіх регіонах, де проживають українці, «Шевченківські дні в Румунії», які відзначалися протягом березня кожного року. Зазначу, що ці культурні події є найбільш значущими як з погляду одержаних результатів, так і щодо масовості учасників. Вони широко висвітлювалися сурівською пресою; викликали так само великий резонанс у румунських місцевих газетах, як «Craionu», «Monitorul de Suceava» (Сучавський повіт), «Glasul Maramuresului» (Марамуреський повіт), «Sud-Vest» (Карашсеверінський повіт), «Acum» (Тульчанський повіт) та ін. Відповідні репортажі про деякі фестивалі транслювало місцеве і центральне румунське телебачення.

Згадаю, що кілька наших художніх колективів брали участь у різних міжнародних фестивалях за кордоном: «Ронянські голоси» (в Україні), Ансамбль пісні і танцю «Зоря» (в Польщі), Ансамбль танцю «Козачок» (в Італії) та ін.

Не можу обійти увагою і проведені нами симпозиуми, науково-практичні конференції, круглі столи, творчі виставки, презентації книг, зустрічі українських письменників з читачами, передачу літератури в школи, де вивчається українська мова, та бібліотеки, урочисті засідання (присвячені переважно Дню Незалежності України).

Симпозиуми або науково-практичні конференції, які організовували СУР, або СУР разом з окремими вищими навчальними закладами, були скеровані на дослідження української мови, історії та культури. У їх роботі взяли участь провідні науковці з Румунії, України, Польщі, Німеччини та інших країн. Результати цих наукових заходів відображали сурівські газети та публікації з України, а доповіді наших науковців були надруковані в університетських наукових збірниках.

Щороку СУР (іноді разом з Міністерством виховання) проводить різні конкурси серед учнів, які вивчають українську мову (назви проєктів: Фестиваль-конкурс декламування української поезії, Олімпіада з української мови). Переможцями цих конкурсів стали десятки школярів з різних регіонів Румунії, а їх лауреатів нагороджено грамотами СУР, подарунками і грошовими преміями.

Українці Румунії є творцями культури. За сприяння СУР значними накладками вийшли друком щорічно в середньому 10 книг з белетристики, літературної критики, фольклору, лінгвістики, історії, музики та інших жанрів. Вважаю, що нам треба активніше популяризувати наші здобутки і залучити їх до єдиного процесу українського культуротворення.

Кожного року СУР брав участь у Книжковому ярмарку «Gaudeamus», який відбувся у Виставковому павільйоні Ромекспо Бухареста, у Салоні книги, преси і музики та в Міжнародному салоні книги «Букфест».

Для задоволення інформаційних потреб українці Румунії мають свої часописи, певний доступ до радіо і телебачення та свій сайт.

Як вам відомо, СУР видає 4 україномовні часописи і один румуномовний (всі двотижневі видання). Вони знайомлять читача з матеріалами про життя українців Румунії, про їх проблеми і досягнення, про діяльність СУР і про найголовніші події в Україні. На нашу думку, часописи стали все більше завойовувати, хоч і не повсюди, популярність у читачів. Проте й досі нам не вдалося навести порядок у розповсюдженні сурівської преси. Читачі отримують її з великим запізненням, або в деяких місцевостях зовсім її не одержують. Отже, новому проводу є над чим поміркувати і попрацювати в майбутньому.

Що стосується радіо- та телевізійних передач українською мовою, вони не задовольняють українців Румунії у достатній мірі, ці радіо- і телепередачі транслюються на великій віддалі одна від одної і не завжди на відповідному якісному рівні. Бажано було б заснувати радіопередачі українською мовою для тульчанських українців, збільшити взагалі ефірний час і створити редакцію передач українською мовою у центральному румунському телебаченні.

Треба так само більш оперативно розташовувати на сайті СУР інформацію про нашу роботу. І тоді про нашу діяльність знатимуть усі, хто має доступ до Інтернету. За умови фінансової підтримки, сайт СУР може стати найближчим часом носієм найбільш повної інформації про нашу роботу.

Дуже важливо для нас було спорудження і встановлення протягом звітного періоду погрудь Т. Шевченкові в містах Сату Марє і Тульчі, українська національна меншина будучи містком, що єднає Україну і Румунію.

СУР спромігся виконати значну частину передбачених завдань. Але ми не можемо спочивати на лаврах. Настав час більш якісних заходів, які необхідно розвивати в усіх зонах Румунії, де проживає українське населення.

Іван РОБЧУК,
голова Комісії СУР з питань культури

Стан української освіти в Румунії в навчальному 2012-2013 році

Навчальні відділи в Румунії:

В 93-х школах викладається рідна українська мова, історія і традиції української меншини в VI-VII класах, а також українська православна релігія.

В цих школах навчаються 8.205 учнів, з якими займаються 142 вчителі.

Особистість є носієм свідомості і системи суспільно-значущих якостей. Ідеальна особистість – це людина що поєднує в собі духовне багатство, високу моральність, фізичну досконалість і виявляє себе як неповторна самобутня індивідуальність, що й становить силу її привабливості для інших.

Роль мови у формуванні і самовираженні особистості величезна. Мова – то магічне дзеркало, невичерпний засіб спілкування. У мові відображено життєвий досвід, сприйнятий людством від давнини до сучасності. При цьому мова відображає не лише те, що на поверхні, а й невидиме для ока, внутрішню суть речей, не лише світ матеріальний, а й світ ідеальний, який віддзеркалюється в поглядах, фольклорі, текстах, ідеях.

Вбираючи в себе знання, відображені в мовленні, людина вибудовує власний внутрішній світ, або мікрокосмос, формує себе як особистість.

Коли людина добре володіє мовою, вона має могутній засіб для впливу на інших людей і досягнення поставленої мети. Як відомо, словом можна і вбити і повернути до життя. Людину, що вміє гарно говорити, шанують, захоплюються нею, прагнуть бути в її товаристві. Французький письменник Антуан Де Сент-Екзюпері писав, що „єдина справжня розкіш – це розкіш людського спілкування”. А особливе значення має рідна мова, що стає для кожної людини одним з найцінніших надбань.

Вивчення української мови в Румунії має вже свою традицію. Офіційно його заведено внаслідок Реформи освіти 1948 року. За цей час пройдено різні етапи, протягом яких досі назбиралось чимало всякого досвіту. Помітні можливості покращення україномовного навчання настали після грудневої Революції 1989 р., коли наша країна приступила до здійснення демократичних реформ у всіх галузях суспільної діяльності.

На сучасному етапі серед найважливіших пріоритетів своєї етнополітики Румунія визначає, насамперед, відновлення у всій повноті духовно-культурного життя етнічних груп на принципах їх інтересів та запитів стосовно мови, культури, традицій та створення для цього відповідних сприятливих умов. Цей процес надто складний і вирішується поступово.

У відповідності з чинним законодавством держава сприяє розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин. Духовні надбання етнічних груп виступають важливою складовою й потужним чинником збагачення культури усього румунського суспільства. Передусім, Румунією гарантується право етнічних груп на національно-культурну автономію: користування й навчання рідною мовою, чи вивчення рідної мови в державних навчальних закладах, розвиток етнічних культурних традицій, сповідування своєї релігії, задоволення потреб у літературі, мистецтві, засобах масової інформації, створення культурних і навчальних закладів національних меншин та будь-яку іншу діяльність, яка не суперечить чинному законодавству.

Важливим напрямом та ключовою проблемою етнокультурної політики виступає забезпечення у різних галузях суспільного і громадського життя мов етнічних груп. Згідно з Конституцією Румунії у державі гарантується вільний розвиток, використання і захист всіх мов національних меншин Румунії.

В останні роки здійснено комплекс організаційних заходів, спрямованих щодо практичного вирішення проблем задоволення освітянських потреб української меншини, що проживає в Румунії. Добре володіти, крім румунської, державної, й своєю рідною, українською мовою, означає бути двічі людиною, посідати дві культури, два духовні світи, мати ширший кругозір світо-сприймання – значить бути багатшим. При цьому, не слід забувати, що рідну мову ніхто не успадковує так собі механічно, як будь-яке інше майно, її треба вивчати, плекати й постійно збагачувати.

Вивчення рідної мови посідає одне з провідних місць у системі навчальних дисциплін середньої школи. У 1-8 класах учні, по перше, одержують знання, які є фундаментом для засвоєння курсу української мови, по-друге, у них формуються мовні вміння та навички.

Станом на шкільному 2012-2013-ому році в Румунії діє: 1 ліцей з українською мовою навчання імені „Тараса Шевченка” в місті Сігету Мармаціей, повіт Марамуреш, 1 український відділ в ліцеї „Лацку- Воде”, м. Сирет, Сучавський повіт, 1 український відділ в ліцеї „Юлія Гаждеу”, м. Лугож, Тімішський повіт, 3 українські відділи загальноосвітньої школи в селах Верхня Рівня, Вишавська Долина і Русь Поляна, Марамороського повіту, 7 дитячих садочків в місцевостях: Сігету Мармаціей, Ремети, Кричунів, Вишавська Долина. Крім того, з метою більш повного задоволення культурно-освітніх потреб етнічної групи українців Румунії, в 2008 році було організовано вивчення учнями рідної мови як навчального предмета або в гуртках, 3 – 4 години на тиждень, відповідно діючій навчальній програмі в 93 школах в 8 повітах Румунії: Марамуреш, Сату Маре, Сучава, Ботошани, Караш Северін, Тіміш, Арад, Тулча.

Здійснюється поступовий перехід у напрямку, де існують сприятливі умови – від факультативного вивчення молоддю рідної мови, до введення її як навчального предмета, а також відкриття для них класів із українською мовою навчання. Мережа навчальних закладів поповнилась новими типами, а саме: дитячими садочками, початковими школами, гімназіями, ліцеєм та відділами ліцеїв з українською мовою викладання.

Складовою частиною створення необхідних умов для культурно-освітнього розвитку української національності в Румунії є підготовка фахівців. Така підготовка вчителів для шкіл української меншини існує в Бухарестському та Клужському університетах, а також у педагогічних відділах Сігетського та Сучавського ліцеїв.

Поряд із цим, на основі Протоколу про співробітництво в галузі освіти між Міністерством Національного Виховання і Міністерством Освіти та Науки України, учні та студенти українського походження можуть поступити до вищих навчальних закладів України, а викладачі шкіл, вищих навчальних закладів, вихователі дошкільних установ можуть підвищити свій професійний рівень на Україні. Разом із тим, сьогоднішня система навчальних закладів, де викладання ведеться лише на румунській мові, не відповідає культурно-освітнім запитам української меншини. Тобто існує певний дисбаланс між етнокультурними потребами населення у галузі освіти і реальними послугами, які здійснюються на практиці державними органами.

Ситуація ще значно ускладнюється низкою тих факторів, котрі негативно впливають на подальший розвиток освіти. Це, передусім, те, що українці дисперсно проживають на території держави, і питання відродження та розширення сфери застосування їх мови об'єктивно стикається зі значними труднощами. Потребує вдосконалення мережа загальноосвітніх шкіл у питанні створення в окремих регіонах шкіл з українською мовою навчання.

Ініціатором багатьох започаткованих заходів, спрямованих на активний розвиток духовно-культурної сфери етнічної групи українців Румунії, виступає Союз Українців Румунії – громадська неурядова неконфесійна і неприбуткова організація із статусом юридичної особи, отриманим на основі УП 26 /2000 стосовно товариств і фондаций, затвердженої із змінами і доповненнями Законом № 246 /2005 з повною автономією.

Комісія з питань науки та освіти здійснює постійний контроль за дотримання вимог Закону Румунії „Про права меншин на загальну освіту”. За ініціативою згаданої комісії розглянуто питання „Про стан фінансування української освіти в Румунії”. З метою посилення нагляду за фінансуванням освітніх закладів, в яких навчаються учні українського походження, голова СУРу вимагає постійно аналізувати стану фінансування від відповідних комісій, кожного року добивається на виділення коштів на проведення капітального ремонту, ліквідацію аварійних ситуацій і підготовку навчально-виховних закладів до роботи в зимових умовах.

Важливим кроком на шляху до створення сприятливих умов для етнокультурного розвитку української меншини є діяльність щодо поліпшення видавничої справи. Саме тому Урядом Румунії виділяються ресурси, кошти і поліграфічні потужності для випуску друкованої продукції українською мовою.

Підготовлено проекти нових навчальних програм з української мови та літератури, та історії і традиції українського народу, складено перспективний план видання підручників. За станом на вересень 2013 р. їх буде видано для загальноосвітніх шкіл 100 відсотків до плану на 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013 рр. Потрібно створити творчі колективи для підготовки нового покоління підручників, навчальних та методичних посібників.

За останні роки побачили світ підручники, антології літературних текстів, видані українською мовою. Значною подією у культурному житті українців Румунії став випуск журналу для дітей „Дзвоник”. На сучасному етапі, в Румунії друкуються три газети українською мовою: „ Наш голос”, „Український вісник” та „ Вільне слово”.

Важливим пріоритетним напрямом етнокультурної політики є відродження звичаїв і традицій української меншини, всебічний розвиток їхнього самодіяльного та професійного мистецтва, створення умов для підготовки творчої інтелігенції, а також збереження й охорона пам'яток культури та історії. Етнокультурна основа, поряд із рідною мовою, є найглибшою й найміцнішою основою сучасної національної самосвідомості.

Разом із тим, реально оцінюючи стан вирішення існуючих проблем, які дісталися у спадок від минулого, слід зазначити, що у духовно-культурній сфері життя іноетнічного населення не подолане нерівноправне становище національних меншин. Справа в тому, що українці не можуть рівною мірою (скажімо, з румунами, угорцями, німцями) задовольняти свої етнокультурні потреби щодо вивчення у школі літератури та історії, користування книгами рідною мовою. Серйозною проблемою в розбудові культури української меншини є й відсутність у них в Румунії літератури, професійної музики, образотворчого мистецтва. Треба сказати й те, що нерозвинута або ж відсутня інфраструктура рідної культури: музеї, театри, бібліотеки, архіви.

В цілому створення сприятливих умов для духовно-культурного розвитку української національності процес тривалий за часом, вимагає постійних зусиль, диференційованого підходу, значних матеріальних ресурсів, врахування балансу національних інтересів різних етносів.

Елвіра Кодря
радник Міністерства Національного Виховання

ПОЛІТИЧНА ЗАЯВА СОЗЬОУ КРАЇНЦІВ РУМУНІЇ – ПРЕДСТАВНИЦЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ ЕТНІЧНИХ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ

VI З'їзд Союзу українців Румунії (СУР), який відбувся 30 вересня – 1 жовтня 2011 р. в гарному залі Дому культури українців у Тімішоарі, поновно довів, що ця організація є вимпелом етнічних українців Румунії. Ця парламентська організація є членом Ради національних меншин Румунії, а її часописи – членами Асоціації національних меншин Румунії.

Згідно із статтею 62 Конституції Румунії та передбачень виборчих законів Румунії, СУР є однаковою з політичними партіями та організаціями.

Союз українців Румунії є членом Світового конгресу українців (СКУ), Європейського конгресу українців (ЕКУ), а голова СУР – членом Виконавчої Президії УВКР.

Нещодавно на Зборах Української всесвітньої координаційної ради (УВКР) голова Союзу українців Румунії, депутат Степан Бучута був обраний членом Виконавчої президії цього форуму (УВКР).

Союз українців Румунії є членом Товариства зв'язків з українцями за межами України (Товариство «Україна-Світ»).

На З'їзді СУР взяли участь 170 делегатів та запрошених, яким були представлені звіти про діяльність Союзу головою, головами повітових філій, а також головами спеціалізованих комісій: Цензорної комісії, Комісії з культури та мас-медіа, Комісії з молоді і спорту, Комісії з соціальних, сімейних, жіночих питань тощо. В рамках дискусій щодо представлених звітів виокремилася ідея необхідності розробки *Закону про національні меншини Румунії*, який сприяв би розробленню принципів та чіткої юридичної основи стосовно етнічних меншин в Румунії. Цей Закон повинні підтвердити всі депутати з рамок Парламенту, незалежно від їх політичного кольору.

Як голова організації, так і промовці, оцінили перед делегатами та внутрішніми і закордонними запрошеними прагматичний спосіб Румунської держави розв'язувати питання національних меншин та бюджетний вклад, що його вона вносить для діяльності цих організацій.

Вони оцінили, що ще необхідно розв'язати деякі специфічні питання окремих менших етнічних груп стосовно їх представництва в рамках місцевих громадських адміністрацій, білінгвізму, заохочування та підтримування шкіл з рідною мовою викладання з поважанням законів країни, заохочування учнів та педкадрів з гарними досягненнями в рамках навчально-виховного процесу, надавання стипендій учням, які терплять скрутні соціальні проблеми, в тому числі учням з гарними результатами в навчанні.

Діяльність Керівної ради СУР була оцінена як доброю, що й сприяло підтвердженню в новому Проводі Союзу багатьох членів з колишнього Проводу.

Обрання голови відбулося демократичним голосуванням, з урахуванням трьох кандидатів, і більшістю голосів, висловлених індивідуально, таємним способом, було переобрано для другого мандату Степана Бучуту.

VI З'їзд СУР розгорнувся в присутності запрошених з боку Тіміської повітової адміністрації, представників Посольства України в Румунії, а також голів Світового конгресу українців Євгена Чоля і Європейського конгресу українців Ярослави Хортяні.

Резолюція, прийнята З'їздом, встановила деякі стратегічні цілі та напрямки діяльності організації на період 2011-2015 рр.

Депутат Степан БУЧУТА, Голова СУР

Виступ п. Степана Бучути по Сігетському радіо

ДОБРИЙ ВЕЧІР ШАНОВНІ СЛУХАЧІ СІГЕТСЬКОЇ РАДІОПЕРЕДАЧІ НА УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ!

Я радий стрічатися знову з Вами по радіохвилях. Так, для Союзу українців Румунії від булася Велика і Важна подія: 6-ий З'їзд (Конгрес). Після приблизно 22-ох років існування нашої організації нам прийшлося знову звітувати. За цей період відбулося багато подій в житті українців Румунії, були успіхи, та й недоліки. Були у нас злети, але були і падіння.

Цей останній З'їзд мав нам доказати, що ми вміємо і знаємо як подолати всі причини і йти далі. Ми, бувши провід СУР, тобто Рада і делегати, присутні на З'їзді, старалися конкретно і критично представляти різні проблеми нашої організації. З'їзд відбувся за точною програмою на попереднім засіданні Ради, скликаною на два місяці перед З'їздом, з якої нагоди було встановлено таке:

По-перше:

- щоб З'їзд відбувся в місті Тімішоарі, де 2009 року був збудований Будинок культури українців Тіміського повіту, і щоб організаційними справами займався комітет Тіміського філіалу.

По-друге:

- щоб на З'їзді брали участь тільки делегати, обрані на Конференціях, і що не дозволяється замінювати делегатів іншими особами, тому що демократично тільки Конференції філіалів мають це право.

По-третє:

- Встановилася кількість запрошених, які будуть брати участь на З'їзді і пропорція їх, тобто число по філіалах.

По-четверте:

- Всі дані делегатів та запрошених (списки) мають бути передані до Центрального проводу до 15 вересня, тому що З'їзд був запланований на 29 вересня -1 жовтня.

І, найголовніше, був обговорений Проект нового Статуту Союзу українців Румунії, який з'єднав пропозиції членів СУР і керівних органів філіалів, для якого був створений Комітет на чолі з головою СУР.

Маючи на увазі, що деякі бувші члени Союзу українців Румунії, використавшись деякими неуточненнями щодо обов'язків членів Союзу та місцевих організацій, дали Провід Союзу та Комітет Марамурського філіалу до суду, не беручи до уваги, що вони порушили Статут і не звернулися до Комісії етики і моралі, яка в рамках Союзу мала уповноваження розв'язувати різні суперечки між організацією та її членами. Правда, що Марамороський Трибунал і інші органи Суду не дали їм правду, але це нам пошкодило, тому що нам треба було відкласти Конференцію Марамороського філіалу і, звичайно, і З'їзд Союзу українців Румунії.

Цей факт нам дав новий досвід і, радячись з адвокатами, які нас пред ставляли на судах, зрозуміли, що нам треба було одобрити наш Статут. Так що взяли до роботи і привели деякі зміни до нового статуту, як, наприклад: До статті 6-ої уточнили, що: Прийняття у члени СУР здійснюють місцеві організації на підставі письмової заяви вступника, якому виповнилось 18 років і проживає в населеному пункті, де діє дана організація.

Затвердження членів місцевих організацій СУР здійснюється ієрархічно вищим органом, голова якого вручає «Членський квиток», а це означає, що відтепер не зможе будь-хто з членів СУР, який хоче стати головою місцевої організації, зібрати з вулиці будь-яких людей, покликати їх до залу, зробити з ними засідання, щоб його обрали керівником (тобто головою).

Інше:

До статті 10-ої добавилося на початку: «За невиконання статутних передбачень і за вчинки, що завдають шкоди інтересам СУР, до членів СУР можуть бути вжиті такі покарання:

- письмове попередження;
- звільнення;
- відкликання з посади;
- виключення.

Захід виключення особи із членства СУР приймається організацією, до якої належить дана особа, чи ієрархічно вищим органом СУР, а у випадках грубого порушення статуту – прямо Радою СУР, і так далі.

Зміни є і в статті 13 щодо місцевої організації. В статті 14 було заведено деякі обов'язки для місцевих організацій:

а) місцеві організації зобов'язані поважати і виконувати рішення З'їзду, Ради, Виконавчої Президії і Комітету філії, до якої вони належать, і т.д.

б) місцеві організації зобов'язані поважати Статут і Програму СУР та вносити в бюджет Союзу доходи, з членських внесків.

в) у випадку порушення взятих перед СУР зобов'язань, місцева організація може бути розпущена і можуть бути призначені вибори нових керівних органів.

Щодо обиральних Комісій: Контрольно-ревізійної та Комісії з етики і спірних питань замінився склад – від 5 членів до 3, і також змінилася назва Комісії етики і моралі на Комісію з етики і спірних питань (Comisia de etica si litigii). Замінили і осередок організації на нову адресу в Бухаресті – на вулиці Раду Попеску Н-р 15, Перший сектор.

З'їзд відбувся за програмою. Після вітання гостей місцевої і повітової адміністрації Тіміш виступали: депутат і голова чесько-словацької організації, представник Посольства України в Румунії, радник-посланник Віорел Котик і почесні гості з України та зарубіжжя Микола Беркало, голова Рахівської Районної Ради, Ярослав Думин, голова Рахівської Міської Ради, Ярослава Хортяні, голова Європейського Конгресу Українців і голова Державного Самоврядування Українців Угорщини, а на кінець виступив з масштабною доповіддю і вітальним словом пан Євген Чолій, канадський адвокат і голова Світового Конгресу Українців.

Виступали зі своїми доповідями:

- Голова Союзу українців Румунії;
- Голови повітових філій: Арад, Бухарест, Ботошань, Галаць, Караш-Северін, Клуж, Яси, Марамуреш, Сату-Маре, Сучава, Тіміш і Тульча, дванадцять філій, а також голови таких Комісій:
  1. Контрольно-ревізійна комісія;
  2. Комісія з питань культури;
  3. Комісія з питань освіти і науки;
  4. Комісія з питань преси і книговидавництва;
  5. Комісія з питань молоді і спорту;
  6. Комісія з соціальних і родинних питань;
  7. Комісія жіночої організації.

У моїй доповіді як голова СУР я старався висвітлити про мою діяльність від 2005 року дотепер із різними досягненнями, як здобуття, оновлення чи збудування осередків для всіх філій і деяких організацій СУР. Так, інвестиції та дотації за останні роки перевищують усі ті, які були за попередні 15 років. Лише в 2006 р. вдалося придбати будинки для Марамороської філії СУР, Карансебеша, квартиру для Добруджанської філії в Тульчі, квартиру для Сатумарської філії СУР в Сату-Маре, квартиру у Бая Маре.

В Бухаресті 2008 року закупили двоповерховий будинок для Центрального офісу СУР. В 2009 році збудували Будинок української культури у місті Тімішоара для Тіміської філії. У 2010 р. придбали селянське господарство і розбудували приміщення для офісу Ботошанської філії в селі Рогожешти, де повністю існує населення українського походження. Також за останні два роки були виділені суми грошей для капітальних ремонтів осередків у Сереті і Сучаві, в Тирнові (Арадської філії) і в Лугожі (Тіміського повіту), а також закупили приміщення у Ясах для місцевої організації.

Для Союзу були придбані два автомобілі і 3 мікробуси для Марамороської, Сучавської і Тіміської філій.

Отже, на сьогоднішній день усі повітові філії забезпечені приміщеннями для своїх осередків.

Всі ці інвестиції і дотації за останні п'ять років ніяк не обмежували діяльність СУР в інших галузях:

- кошти на культурні події в порівнянні з 2006 роком у 2010 році перевищили на 43%;
- кошти на господарські витрати в порівнянні з 2006 роком у 2010 році перевищилися на 106%;
- кошти на загальні витрати з 2006 року до 2010 року перевищилися на 149%;
- на пресу і книговидавництво в порівнянні з 2006 роком до 2010 року підвищилося на 2.994%;
- на проекти і культурні заходи в порівнянні з 2006 роком у 2010 році кошти перевищені на 656%.

СУР надавав допомогу дітям із бідних сімей, учням, ветеранам війни і бідним сім'ям. Діяльність депутата Степана Бучути висвітлена на Сайті Парламенту Румунії і в селах Русь-Поляни, Кривий, у священників Церков православних у Сучаві, Карансебеші, Решіці; в Греко-католицькій церкві села Русь-Поляни на Мараморощині чи в школах села Русь-Поляни, Ліцею ім. Тараса Шевченка і т.д., на Буковині, в Ботошанах, Ясах, Тульчі, Караш-Северіні, Тіміші, Арадї і в Центральному офісі СУР в Бухаресті.

липень 2012 р.

РЕЗОЛЮЦІЯ «ЄДНІСТЬ У ДЕМОКРАТІЇ»,
прийнята Радою Союзу українців Румунії
27 липня 2012 року

Рада Союзу українців Румунії (СУР), єдиний міжз'їздівський орган законної представницької організації етнічної меншини українців Румунії, зібрана 27 липня 2012 року у муніципії Сігету Мармацей, скликання та розгортання роботи якої відбулися у статутних умовах, проаналізувала й

обговорила, згідно з повідомленим порядком денним, «Інформування про діяння на підвирність єдності та довірчості СУР», представлене першим заступником голови БОДНАРЕМ ІВАНОМ і першим заступником голови Сучавської філії СУР МІГОК ЛУЧІЄЮ.

Члени Ради оцінили зусилля, докладені протягом часу членами Президії Союзу, головою і депутатом СТЕПАНОМ БУЧУТОЮ, першими заступниками голови і заступниками голови, керівництвами жіночої та молодіжної організацій, іншими активістами нашої організації з тим, щоб СУР розгортав наполегливу, плідотворну і гідну діяльність на утвердження культурної ідентичності нашої етнічності, на збереження і розквіт української специфічної духовної спадщини, на пізнання та збереження прадідівських традицій та культурної спадщини, якою гордимось, захист законно і конституційно визнаних прав всіх громадян нашої батьківщини Румунії.

Як неодноразово виявлялось на уже шістьох з'їздах, проведених від заснування нашої організації і дотепер, єдність є першорядною умовою належної діяльності. СУР керований обраними демократичним способом організаціями. З'їзд, проведений 30 вересня - 1 жовтня 2011 року в Тімішоарі, був новим доказом в цьому напрямку. Рішення приймаються демократично, нічого не оправдовувало б розкольніцькі тенденції чи ставлення. В етнічному пейзажі Румунії українська меншина становить надто малу чисельність, щоби її члени бажали її розпорощення сепаратистськими заходами. Тому й Статут Союзу, прийнятий вільно виявленою волею делегатів всіх наших співвітчизників у верховному постановчому форумі, яким становиться З'їзд, встановлює, як фундаментальним зобов'язанням, захист єдності організації і забороняє приналежність до подібних організацій.

Однак, в оточуючому соціальному і політичному дедалі неспокійнішому кліматі з'явилися і недобророзумні діяння, дедалі виднішою ціллю яких є розпад або підкорення Союзу українців Румунії. Їх зачинателем є людина з карною особистою справою, ззовні організації, засуджена включно за спробування проти спадщини Союзу правопорушення. Користуючись фальшивими якостями, фальшивими документами, знаками, які імітують знаки Союзу, ця людина спромоглася висунути посередництвом преси враження про існування подібної організації – так званого Демократичного союзу українців Румунії (ДСУР), після чого «вирішив», за столом з чаркою, його злиття із нашим Союзом. Абсурд очевидний, оскільки СУР ніколи навіть не консультувався з так званим ДСУР, ніколи навіть не ставилося питання, щоб він погоджувався з такою організацією, прикладення рядом з якою нас не вшанує. Однак, диверсія була розширена, інсценізувавшись 20 липня цього року в Сучаві так званий референдум і так званий надзвичайний з'їзд, який «вирішив» зміну проводу Союзу. Захід смішний, так званий надзвичайний референдум, як і так званий надзвичайний з'їзд, далеко не зібравши мінімуму законних і статутних умов, які можна б узяти до уваги. Все-таки, вдавшись до рекламних технік і скориставшись необмеженим доступом до засобів інформації, інсценізація створює плутанину, збиває з пантелику українську спільність і загальну громадськість й змогла б тим часом ввести в оману деякі інституції, юридичну владу включно.

Для усунення таких наслідків РАДА СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ ухвалює:

1. Публічно викриває інсценізацію, ініційовану іменований Морганом Думітру, її незаконний та нестатутний характер, вимагаючи від компетентних інституцій розглянути і покарати, згідно із законом, обман у великих розмірах, організований у Сучаві 20 липня 2012 року під фальшивими назвами референдуму й надзвичайного з'їзду.

2. Офіційно повідомляє всю громадськість, всі інституції держави, громадське співтовариство, політичні партії, організації національних меншин, що останній статутно скликаний і розгорнутий З'їзд був VI з'їзд СУР, який відбувся в Тімішоарі 30 вересня - 1 жовтня 2011 року, а його законні представники є обрані статутним способом особи на тому З'їзді. Будь-яке інше скликане зібрання ззовні статутних вимог не представляє жодним чином співтовариство українців Румунії, а користування функціями та титулами, що виходять з такого роду імпровізацій та інсценізацій, є актами обдурювання, що засуджені карним законом.

3. Викриває справжні цілі інсценізації з 20 липня ц.р. в Сучаві, а саме доступ одного обманщика, або кількох обманщиків, до спадщини СУР та виправдання уже винесених вироків за діяння, які завдали шкоду СУР.

4. Висловлює подив за толерантність, виявлену деякими юридичними органами до правопорушної діяльності, спрямованої, через СУР, проти правового порядку, чи то через зволікання, чи то через поблажливості, чи то через нерозуміння природи атак на адресу Союзу українців Румунії.

5. Уповноважує членів Президії розглянути можливе ширше політичне співзвуччя здійснених Морганом Думітру дійств, щоб встановити, ким він маніпульований, і діяти відповідно.

6. Вимагає від депутата Степана Бучути, голови Союзу, а також від перших заступників голови, діяти відкрито і публічно, з більшою енергією проти фактів та ставлення, які шкодять нашій організації, що вони відповідають деяким планам чи прихованим політичним ініціативам,

заперечують конституційні права співтовариства українців Румунії, які потрібно невідкладно виявляти компетентним форумам країни і закордоння.

РАДА СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ
Сігету Мармаціей
27 липня 2012 р.

САМІТ «НАРОДНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ФАКТОР НАРОДНОЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ»

25 травня 2012 р. у приміщенні Дипломатичної Академії Міністерства Закордонних Справ України в Києві, за ініціативи Міжнародної Дипломатичної Місії Народної Дипломатії «Європейська Україна» та Громадської Ради при МЗС України, за підтримки Спільки Дипломатів України, відбувся Міжнародний Громадський Саміт «Народна Дипломатія як фактор народної євроінтеграції».

Учасниками Саміту були дипломати, представники посольств країн ЄС, керівник Представництва ЄС в Україні, представники Адміністрації Президента України, Представники МЗС України, депутати Верховної Ради України, представники відпо ідних органів державної влади, члени Громадської Ради при МЗС України, провідні експерти державних та неурядових аналітичних центрів, громадські діячі, журналісти.

Модераторами форуму були Ігор Жданов, голова Громадської Ради при МЗС України, та В'ячеслав Буденко, заступник голови Громадської Ради, президент місії Міжнародної Дипломатичної місії Народної Дипломатії «Європейська Україна», який після того, як підписувач цих рядків представив своє вітання і доповідь про становище українців Румунії, я повідомив учасників, що мене прилучили як члена Міжнародної Дипломатичної Місії Народної Дипломатії «Європейська Україна», попросивши надіслати електронною поштою мою фотографію і підпис для досвідчиння.

Саміт пройшов на високому дипломатичному рівні, учасники різних європейських країн висловили свою підтримку щодо інтеграції України до Європейського Союзу.

На другий день учасники Саміту мали нагоду побути у Києві з нагоди Дня столиці України, побачити конкурс велосипедистів по Хрещатику і побачити різні концерти.

Степан БУЧУТА,
Голова СУР
Депутат Парламенту Румунії

Президенту Румунії
Пану Траяну БЕСЕСКУ

Вельмишановний Пане Президенте!

Українська громада Румунії висловлює глибоку вдячність керівництву Румунської Держави за успішне втілення епохальної мети румунського народу – приєднання країни до Європейського Союзу.

Належність до простору європейських цінностей відкриває для румунських громадян усіх національностей, у т.ч. української, нові горизонти для гармонійного співжиття в єдиному європейському домі.

Однак, справжня вартість європейської єдності неувяна без надання усім європейським народам перспективи на отримання свого автентичного місця в лоні Великої Європейської Родини.

Ми, тутешні українці, пишаємося успіхами України, своєї етнічної Вітчизни, у її євроінтеграційному поступі. Водночас ми вдячні Румунії, своїй історичній Батьківщині, за послідовну і цілеспрямовану підтримку процесів зближення України з Європейським Союзом.

Ближчим часом має відбутися подія, в успішність якої щиро вірять десятки мільйонів українців у цілому світі, – підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Переконані, що Румунія, дружня для України держава, буде в числі активних прибічників підписання згаданої Угоди у рамках Саміту Східного Партнерства, що відбудеться у Вільнюсі в листопаді цього року.

Від імені української громади Румунії
Голова Союзу Українців Румунії
Степан Бучута

березень 2013 р.

ВІТАННЯ ГОЛОВИ СУР НА ШЕВЧЕНКІВСЬКОМУ СВЯТІ В НЕГОСТИНІ ТА РАДІВЦЯХ (БУКОВИНА)

Шановні гості! Шановні ґазди!

Вітаю учасників, гостей, присутніх тут, в Сучавському повіті, в Негостині та Радівцях, з нагоди відзначення «Днів Тараса Шевченка».

Вітаю гостей з України – великого політично-культурного діяча, поета Івана Драча, голову Товариства зв'язків з українцями за межами України «Україна-Світ», а також його супровідників: пані Кендзеру, про ректора ЧНУ Тамару Марусик і Лесю Горову.

Вітаю гостей з сусідського регіону, з Чернівецької області України.

Вітаю і дякую за присутність і підтримку представників Генерального консульства України в Сучаві і Генерального консула України в Сучаві пана Василя Боєчка.

Вітаю представників місцевої і повітової держадміністрації Сучавського повіту.

Вітаю представників Міністерства Румунії п. Ельвіру Кодрю, радника в Міністерстві освіти.

Вітаю активістів Союзу українців Румунії, голів місцевих організацій, а також голів повітових філій СУР: пана Мирослава Петрецького, голову Марамороської філії СУР, першого заступника голови СУР пана Віктора Симчука, голову Ботошанської філії СУР, заступника голови СУР, голову Яської філії СУР пана Віктора Григорчука і, не в останню чергу, ґаздів – голову Сучавської філії СУР пана Івана Боднаря, першу заступницю голови, повітового інспектора з української мови пані Лучію Міжок.

Поздоровляю весь комітет Сучавської філії СУР за підтримку цієї події з нагоди відзначення 199-ої річниці від дня народження Тараса Григоровича Шевченка.

Не забуваймо генія українського народу Тараса Шевченка!

Вічна Йому пам'ять!

Виступ голови СУР п. Степана Бучути на церемонії вручення Диплома лауреата премії Фонду ім. Т. Шевченка п. Михайлові Мачоці

Вельмишановний пане Генеральний Консул!
Вельмишановний пане Префект! Шановні гості!

Як голова Союзу українців Румунії, дозвольте мені звернутися до Вас із щирим «Ласкаво проси мо!» з нагоди Урочистостей з нагоди надання високої культурної відзнаки України нашому олезі Михайлу Мачоці – голові Сатумарської філії Союзу українців Румунії.

Союз українців Румунії, який включає 12 філій, представляє близько 52000 українців, що проживають у Румунії.

В умовах, в яких кількість українців неухильно зменшується через деякі фактори, з яких найсерйознішим є демографічна криза, специфічна для сучасної Європи, яка впливає на всі народи, наша організація прагне забезпечувати збереження етнічної, мовної і культурної української меншини.

Українці в Румунії є вільні громадяни у вільній і демократичній країні, в якій національні меншини мають рівні права з більшістю населення, але також і обов'язки відповідним чином підтримувати традиції і мову, невід'ємну частину національної культурної спадщини українців.

Ми насолоджуємося нашими релігійними святами, які належать до колективної пам'яті, що відчуваємо кожного разу, коли ми зустрічаємося з членами громади, частиною сім'ї українців, що наше серця б'ються в тому ж темпі, підтримуємо ті ж самі надії і ті ж ідеали.

У цьому контексті я хотів би підкреслити постійну турботу нашого Союзу у організованні великих культурних і мистецьких заходів з міжнародною участю, які дають нам можливість обмінюватися ідеями про збереження української культури та спілкування в цьому великому культурному просторі, який нам пропонує Румунія.

Ми живемо у віці інформаційного вибуху, науково-технічної революції, яка відбувається в запаморочливому темпі, у епосі, в якому дуже легко бути асимільованим і втратити етнічну ідентичність. Таким чином, виховання і навчання нашої молоді в українському дусі є важливим у перспективі зміни поколінь.

Ми раді бути присутні разом сьогодні, в щасливий момент на визнання зусиль нашого колеги Михайла Мачоки, голови Сатумарської філії Союзу українців Румунії, та вшанування пам'яті апостола об'єднання українського народу, що надихнуло Тараса Шевченка.

Наш національний поет, шанований в усіх громадах українців в Румунії, але й тут, у Сату-Маре, його присутність є сильною. Погруддя поета, встановлене в Центральному парку міста, є так само невтомним зусиллям Михайла Мачоки, а міжнародний симпозиум «Тарас Шевченко. Апостол українського народу», організований минулого року, був справжнім тріумфом. Великі культурні особистості з України та Румунії представили наукові роботи про творчість титана, який спочиває в місті Каневі, на рівні високої науково-документальної цінності.

Нагороджуючи Михайла Мачоку, відчуваються нагородженими всі українці Румунії, любителі та зберігачі українських національних традицій і цінностей. Вітаю Михайла Мачоку, поздоровляю Сатумарську філію Союзу українців Румунії з цієї нагоди!

На протязі цих років, представники СУР брали участь на III міжнародному конгресі „Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті: сучасний вимір, проекція в майбутнє” 2010 року.

Зустрічали президента СКУ, Євгена Чоля, в Бухаресті 27-28 червня та 30 вересня 2011 в Румунії.

11 липня 2012 року мали зустріч з Надзвичайним і Повноважним Послом України в Румунії, Теофілом Бауером з нагоди призначення на високу представницьку посаду.

Голова СУР, Степан Бучута, брав участь в роботі зборів Президії УВКР як член президії 17 грудня 2011 року.

З нагоди 20-річчя встановлення дипломатичних відносин між Румунією та Україною, брали активну участь у Культурно-інформаційному центрі в Бухаресті, Румунія.

У травні 2012 року в м. Сату-Маре, Союз Українців Румунії організував Міжнародний симпозиум „Тарас Шевченко-апостол українського народу”, де брала участь пані Алла Кендзера, голова секретаріату Товариства „Україна-Світ”.

Український ліцей імені Тараса Шевченка, м. Сігету Мармацією, що на Мараморощині, відзначив 29 листопада 2012 року своє 15-річчя.

20 липня-4 серпня 2012 року, група українських учнів із Мараморського повіту, представили Румунію на Міжнародному дитячому фестивалі, Змінимо світ на краще”, всім відомого у Міжнародному дитячому центрі Артек-Україна.

14 жовтня 2011 р., в м. Серет, Сучавського повіту, був поставлений і посвячений камінь фундамента для спорудження пам'ятника Сильвестрові Яричевському (1871-1918) - талановитому українському поету, прозаїку, драматургу, публіцисту, педагогу, громадському діячу. У цих подіях брав участь генеральний консул України в Сучаві Василь Боечко і мер міста Серет.

27.06.2013 р., Бухарест

Степан Бучута, Голова СУР